यच्छ्रुत्वा पुरुषव्याघ्रं हतं भीष्मं न दीर्य्यते । यस्मिन्नस्त्राणि मेधा च नीतिश्च पुरुषर्षभे । ५६५
अप्रमेयाणि दुर्द्धर्षे कथं स निहतो युधि । न चास्त्रेण न शौर्य्येण तपसा मेधया न च ।
न धृत्या न पुनस्त्यागान्मृत्योः कश्चिद्विमुच्यते । कालो नूनं महावीर्य्यः सर्व्वलोकदुरत्ययः ।
यत्र शान्तनवं भीष्मं हतं शंससि सञ्जय । पुत्रशोकाभिसन्तप्तो महद्दुःखमचिन्तयन् ।
आशंसेऽहं पुरा त्राणं भीष्माच्छान्तनुनन्दनात् । यदादित्यमिवापश्यत् पतन्तं भुवि सञ्जय ।
दुर्य्योधनः शान्तनवं किन्तदा प्रत्यपद्यत । नाहं स्वेषां परेषां वा बुद्ध्या सञ्जय चिन्तयन् । ५७०
शेषं किञ्चित् प्रपश्यामि प्रत्यनीके महीक्षितां । दारुणः क्षत्रधर्म्मोऽयमृषिभिः सम्प्रदर्शितः ।
यत्र शान्तनवं हत्वा राज्यमिच्छन्ति पाण्डवाः । वयं वा राज्यमिच्छामो घातयित्वा महाव्रतं ।
क्षत्रधर्म्मे स्थिताः पार्था नापराध्यन्ति पुत्रकाः । एतदार्य्येण कर्त्तव्यं कृच्छ्रास्वापत्सु सञ्जय ।
पराक्रमः परा शक्तिस्तत्तु तस्मिन् प्रतिष्ठितं । अनीकानि विनिघ्नन्तं ह्रीमन्तमपराजितं ।
कथं शान्तनवं तातं पाण्डुपुत्रा न्यवारयन् । यथा युक्तान्यनीकानि कथं युद्धं महात्मभिः । ५७५
कथं वा निहतो भीष्मः पिता सञ्जय मे परैः । दुर्य्योधनश्च कर्णश्च शकुनिश्चापि सौबलः ।
दुःशासनश्च कितवो हते भीष्मे किमब्रुवन् । यच्छरीरैरुपस्तीर्णां नरवारणवाजिनां ।
शरशक्तिमहाखड्गतोमराख्यां महाभयां । प्राविशन् कितवा मन्दाः सभां युद्धविशारदाः ।
प्राणद्यूते प्रतिभये के दीव्यन्ते नरर्षभाः । के जीयन्ते जितास्तत्र कृतलक्ष्या निपातिताः ।
अन्ये भीष्माच्छान्तनवात् तन्ममाचक्ष्व सञ्जय । न हि मे शान्तिरस्तीह श्रुत्वा देवव्रतं हतं । ५८०
पितरं भीमकर्म्माणं भीष्ममाहवशोभिनं । आर्त्तिं मे हृदये रूढां महतीं पुत्रहानिजां ।
त्वं हि मे सर्पिषेवाग्निं प्रदीपयसि सञ्जय । महान्तं भारमुद्यम्य विश्रुतं सार्व्वलौकिकं ।
दृष्ट्वा विनिहतं भीष्मं मन्ये शोचन्ति पुत्रकाः । श्रोष्यामि तानि दुःखानि दुर्य्योधनकृतान्यहं ।
तस्मान्मे सर्व्वमाचक्ष्व यदृत्तं तत्र सञ्जय । यदृत्तं तत्र सङ्ग्रामे मन्दस्याबुद्धिसम्भवं ।
अपनीतं सुनीतं यत् तन्ममाचक्ष्व सञ्जय । यत्कृतं तत्र सङ्ग्रामे भीष्मेण जयमिच्छता । ५८५
तेजोयुक्तं कृतास्त्रेण शंस तच्चाप्यशेषतः । यथा तदभवद्युद्धं कुरुपाण्डवसेनयोः ।
क्रमेण येन यस्मिंश्च काले यश्च यथाऽभवत् ।
इति श्रीमहाभारते भीष्मपर्व्वणि भगवद्गीतापर्व्वणि धृतराष्ट्रप्रश्ने चतुर्द्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥
॥ सञ्जय उवाच ॥ त्वद्युक्तोऽयमनुप्रश्नो महाराज यथाऽर्हसि । न तु दुर्य्योधने दोषमिममासक्तुमर्हसि ।
य आत्मनो दुश्चरितादशुभं प्राप्नुयान्नरः । एनसा तेन नान्यं स उपशङ्कितुमर्हति ।
महाराज मनुष्येषु निन्द्यं यः सर्व्वमाचरेत् । स वध्यः सर्व्वलोकस्य निन्दितानि समाचरन् । ५९०
निकारो निकृतिप्रज्ञैः पाण्डवैस्त्वत्प्रतीक्षया । अनुभूतः सहामात्यैः क्षान्तश्च सुचिरं वने ।
हयानाञ्च गजानाञ्च राज्ञाञ्चामिततेजसां । प्रत्यक्षं यन्मया दृष्टं दृष्टं योगबलेन च ।
शृणु तत् पृथिवीपाल मा च शोके मनः कृथाः । दृष्टमेतत् पुरा नूनमिदमेव नराधिप ।